

واقعیت عنصر کمیابی است!

گزارش

محمد احسان مفیدی کیا

منتقد سینمای مستند

جیمز دبلیو، کیری، نظریه‌پرداز علوم ارتباطات و منتقد رسانه جایی گفته است: «واقعیت عنصر کمیابی است» و حتماً این در نظرش بوده که فیلم مستند یکی از عوامل سازنده واقعیت است، چرا که مدعی بیانگری و نمایشگری امر واقع است. این ویژگی منحصراً به فرد این گونه از فیلم‌هاست که ریشه در زندگی واقعی دارد و کاوشگر لایه‌های آشکار و نهان هر آن چیزی است که پیرامون ما رخ می‌دهد.

چنین محصولی حتی اگر به هدف سرگرمی هم تولید شده باشد، مثل مستندهایی که می‌بودجه‌های کلان در حیات وحش ساخته می‌شوند، باز بر عنصر آگاهی بخشی در مورد واقعیت تأکید دارد. دیدن غریز و خشونت شیرهای سرنگتی یا اجتماع بزرگ پن‌گون‌های امپراطور در قطب هرچند در وهله اول سرگرم‌کننده باشد، اما در همان حین داده‌های جدیدی از سوژه یا پیرامون آن به مخاطب

می‌دهد و کاملاً بر واقعیت منطبق است. هرچند فیلم مستند، غالباً به اندازه فیلم‌های داستانی هزینه‌بردار نیست و از حیث تعداد عوامل و فرآیندهای سه‌گانه تولید با یکدیگر قابل مقایسه نیستند، با این حال برای ساخت یک مستند درخورو توجه‌چهارای جز جذب سرمایه نیست و حتماً وقتی پول از جایی می‌رسد، مصدر منابع بر خروجی تولید تأثیر می‌گذارد تا منافعش تأمین شود. این سرفارشی‌سازی‌ها از بدو پیدایش فیلم‌های مستند بوده‌اند، نانوک شمال را فلاهرتی با پول رولپون فرزز ساخت و البته جز این هم ممکن نبود که آن فیلم جاودانه ساخته شود.

مسئله از آنجا شروع می‌شود که قدرت‌ها بخواهند حقیقت را به نفع خود تولید کنند و این باعث شود تا بازنمایی امر واقع که فلسفه وجودی مستند است، بدل به یک فریب‌خورد و وقتی به بیننده بگویم که این یک رخداد واقعی است، در حالی که بدانیم در تمامی یا بخشی از آن دست برده‌ایم، این خیانت محض است. اعتماد مخاطبی را که به امید واقعیت چشم به پرده نمایش دوخته نباید به هیچ قیمتی سلب کرد و البته که مخاطب فیلم‌های مستند محدود به زمان و مکان نیستند و مثل هر اثر هنری تا زمانی که باشند، تأثیرگذارند و

از آن پس هم در ذهن و جان مخاطبان باقی خواهند ماند.

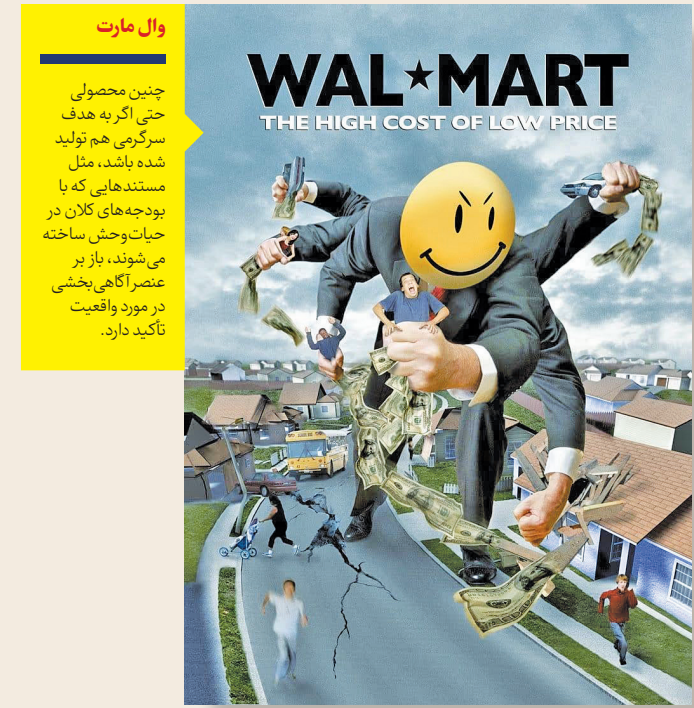
در طول تاریخ مستند، مستندسازان همواره جایی از برادری که یک سران واقعیت و سر دیگران وهم و دروغ است قرار گرفته‌اند. لنی ریفتشتال در سال ۱۹۳۵ «پیروزی اراده» را ساخت و بعداً به یک نماد برای سفارشی‌سازی تبدیل شد و حتی دیگری بعد از او گوی سبقت را در خود خدمنی به اربابان قدرت و ثروت ربودند. در سمت دیگر فیلمسازان بسیاری بوده‌اند که واقعیت را به بهای گزافی بیان کرده‌اند. مثلاً رادبرت گرینوالد، مستند «الامارت»، بهای سنگین ارزانی را در بریاره فروشگاه‌های زنجیره‌ای که همواره تخفیف می‌دهند ساخت و از ظلمی که به مشتریان و کارکنان‌شان می‌کنند، گفت. این فیلم به قدری صدا کرد که تبدیل به یک مسأله مهم اجتماعی و باعث عکس‌العمل متقابل طرفین دعا شد.

از این سطور و نمونه‌های فراوانی که می‌توان برشمرد، برمی‌آید که مستندساز، راهی جز تأمین بودجه برای تولید و هم، گذران زندگی ندارد، اما باید بداند که واقعیت، عنصر کمیابی است و مخاطب به راستگویی و امانتداری مستندساز باور دارد و برای این هیچ قیمتی نیست.

تلاش برای تثبیت و اشاعه ارزش‌های انقلابی و اسلامی

نشست خبری جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر با رونمایی از پوسترتین دوره از جشنواره آغاز شد؛ سیس حامد سفلیانیان دبیر فصل دومین جشنواره تئاتر فجر گفت: «سیاست اصلی جشنواره، تثبیت و اشاعه ارزش‌های انقلابی و اسلامی است. امسال جشنواره در دوازده بخش، از جمله مسابقه تئاتر ایران، تازه‌های تئاتر ایران، مرور، دانشجویی، پژوهش، خیابانی، رادیو تئاتر، تئاتر بین‌المللی، هویت ملی، غزه، فراگیر، نمایشنامه‌نویسی ایران و کارگاه‌های آموزشی برگزار می‌شود.»

وی همچنین با اشاره به کشورهای که در این دوره حضور دارند، افزود: «ارمنستان، تاجیکستان، یونان، عراق و ایتالیا پنج کشوری هستند که با نمایش‌های خود در این دوره حضور خواهند داشت. در جشنواره امسال فراخوانی برای بخش غزه هم منتشر شد، در این بخش ۹ نمایش پذیرفته شد. «به گفته سفلیانیان ۳۷۹ نمایشنامه در بخش نمایشنامه‌نویسی شرکت کردند که در نهایت پنج نمایشنامه به مرحله نهایی رسیدند. او ادامه داد: «در مجموع ۱۱۴۶ اثر به

وال مارت

چنین محصولی حتی اگر به هدف سرگرمی هم تولید شده باشد، مثل مستندهایی که با بودجه‌های کلان در حیات وحش ساخته می‌شوند، باز بر عنصر آگاهی بخشی در مورد واقعیت تأکید دارد.

موضوع غزه بسیار جالب توجه است. «به گفته دبیر اجرایی فصل دومین جشنواره تئاتر فجر، چهارده سالن در قالب هشت تماشاخانه میزبان اجراهای این دوره از جشنواره هستند. شفیع با اشاره به بودجه این دوره از جشنواره گفت: «بودجه جشنواره امسال ۱۸ میلیارد تومان است و تلاش داریم که حد اکثر بودجه به هنرمندان اداره کل نمی‌تواند پاسخگوی نیاز این هنرمندان باشد و باید سازمانی تشکیل شود و بودجه کافی داشته باشد.»

چهل و دومین دوره جشنواره ملی امیرحسین شفعی، دبیر اجرایی فصل دومین جشنواره تئاتر فجر نیز با اشاره به برخی برنامه‌های آیین افتتاحیه گفت: «در آیین گشایش جشنواره که یکم بهمن در تماشاخانه ایرانشهر برگزار می‌شود، از یک هنرمند پیشکسوت عرصه نمایش رادیویی تقدیر می‌شود. بخش هویت ملی شاهد اجرای چهارده اثر است که در پنج اثر به موضوع سردار سلیمان پرداخته شده، ۹ نمایش به غزه می‌پردازند و ۶ نمایش نیز به شکل میهمان در جشنواره شرکت دارند. در بخش دانشجویی تولید دواثر با

رضا معطریان / ایران

در نشست خبری برگزاری چهل و دومین جشنواره تئاتر فجر عنوان شد

هنرمندانی از پنج کشور در راه ایران

برپایی این رویداد رقابتی، حاکی از حضور گروه‌های تئاتری از پنج کشور خارجی است.

اهالی تئاتر در حالی به استقبال برگزاری چهل و دومین جشنواره تئاتر فجر می‌روند که گفته‌های متولیان

فرهنگی

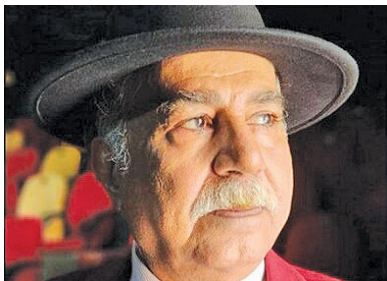
نقد

چارچوبی | منتقد و مدرس سینما، تئاتر و تلویزیون
«عمار»؛ خانه امید سینماگران جوان ایران اسلامی

هرسال ده‌ها جشن و جشنواره رسمی، مردمی، فرهنگی، هنری و اجتماعی در مناسبت‌های مختلف به همت مدیران فرهنگی دولتی، نهادی و هنرمندان کشور گروه‌ها و جریان‌های مردمی در کشور برگزار می‌شود و هر کدام هم علاقه‌مندان و طرفدارانی دارند. گروهی از این جشن‌ها، برنامه‌ها و مراسم، زاده نیازهای فرهنگی کشور هستند که در جهت پاسخ به آنها طراحی و اجرایی شده‌اند. طیف دیگر زاده شرایط خاص اجتماعی دوران سلطه گرایش‌های لیبرالی در برخی دولت‌های پیشین هستند که در فضای فرهنگ، هنر و سینمای لیبرال زده کشور یا به عرصه حیات اجتماعی/فرهنگی گذاشتند و حاصل همت جریان‌هایی اند که گرایش لیبرالی با باورهای دینی و فرهنگی آنها همخوانی نداشت و به ناچار در صدد ایجاد و راه‌اندازی جشنواره‌های همسوی اعتقادات خود برآمدند. بسیاری از مراسم و جشنواره‌های دینی و مذهبی و مقاومتی، در این عرصه قرار دارند و جشنواره‌های عمار مقاومتی از این جمله‌اند. یک‌سری جشن‌ها و جشنواره‌های دیگر هم وجود دارند که عمدتاً شکل و شمایل رسمی و نمایشی دارند و به صورت موازی برگزار می‌شوند و نقشی در تحولات فرهنگی و اجتماعی ندارند. در فضای نامناسب فرهنگی و سینمایی بود که عمار فانوس خود را روشن کرد تا با گذراندن اقبال مردم اندیش‌پویه جوانان مستعد که جشنواره لیبرال زده فیلم فجر امکان واجه نشو و نما را به آنها نمی‌داد و سینماگران مدنی و معتقدی که بازار تجارت و غریب‌کاری سینما، جلوی فعالیت‌های آنها گرفته بودند همچنان دور شدند سینما از ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه، سینمای مردمی خود را ایجاد و به میان مردم برد. این گونه بود که عمار تولید شد. قندکشیو به میان مردم رفت. در مورد جشنواره عمار و دستاوردها و دست‌نویس‌ها، موفقیت‌ها و کاستی‌های آن، فراوان گفته و نوشته‌ام و لذا بارها گفته و نوشته شده رانکار نمی‌کنم و نتباهی دو نکته مهم اشاره می‌کنم: نخست اینکه، عمار به زعم همت و زحمات برگزارکنندگان و یاری مسئولان و هنرمندان، در حد و اندازه اهداف و آرمان‌های بلند فرهنگی و اعتقادی‌اش، به بالندگی نرسیده و با سیزده دوره برگزاری، به جای قلب در حاشیه سینمای ایران جای دارد که جادار به طور جدی در این خصوص آسیب‌شناسی شده و راهکارهای راهبردی برای جبران آن تهیه و اجرا شود. دوم، سینماگران ارزشی و جوانان ارزش مدار سینمای کشور، چشم‌امید خود را به عمار دوخته و آن را اسگوی ارتقای قابلیت‌های خود و خدمت به جامعه می‌دانند. از همین رو، عمار باید بیش از این و با بازنگری و تبیین برنامه‌های اجرایی درخور و متعالی‌تر به خواست و نظر آنها پاسخ مناسب و شایسته دهد. امید که این مهم، بزودی محقق شود و نشانه‌های فروغ آن را در برگزاری چهاردهمین دوره برگزاری عمار مشاهده کنیم.

اخبار

درگذشت اسفندیار ابراهیمی بازنگر و گوینده

اسفندیار ابراهیمی بازنگر و گوینده، شامگاه شنبه در سن ۶۷ سالگی بر اثر بیماری درگذشت. به گفته کیهان‌نوش گرامی، نایب رئیس انجمن بازنگران سینما و تلویزیون مراسم تشییع و خاکسپاری این بازنگر امروز (دوشنبه، ۲۵ دی‌ماه) در قطعه هنرمندان بهشت زهرا(س) انجام می‌شود. اسفندیار مجتبی‌زاده ابراهیمی، متولد سال ۱۳۳۵ بود که در زمینه بازنگری، مدیریت تولید سینما و دوبله فعالیت داشت. فیلم‌های «ترن» به کارگردانی امیرقوی‌دل، «شاید وقتی دیگر» به کارگردانی بهرام بیضایی، «بری» به کارگردانی داریوش مهرجویی و «سفر پرماجر» به کارگردانی سیامک اطلسی برخی از فیلم‌هایی است که او در آنها بازی کرده بود. وی در تئاتر هم در بخش بازنگری، کارگردانی و مدیریت صحنه کارهایی را انجام داده بود که به «پزنشک نازنین»، «بوزرؤا نجیب‌زاده»، «پدر» و «سوءتفاهم» به کارگردانی علی پویان، «پیروز در شیکاگو» داوود رشیدی می‌توان اشاره کرد. «کوچک جنگلی» بهروز افخمی، «خواب و بیدار» مهدی فخیم‌زاده و «کمر بندها را ببندیم» مهدی مظلومی نیز از جمله سریال‌های این بازنگر در تلویزیون بوده است. / **ایسنا**

بزرگداشتی برای پدر موسیقی نوین ایران

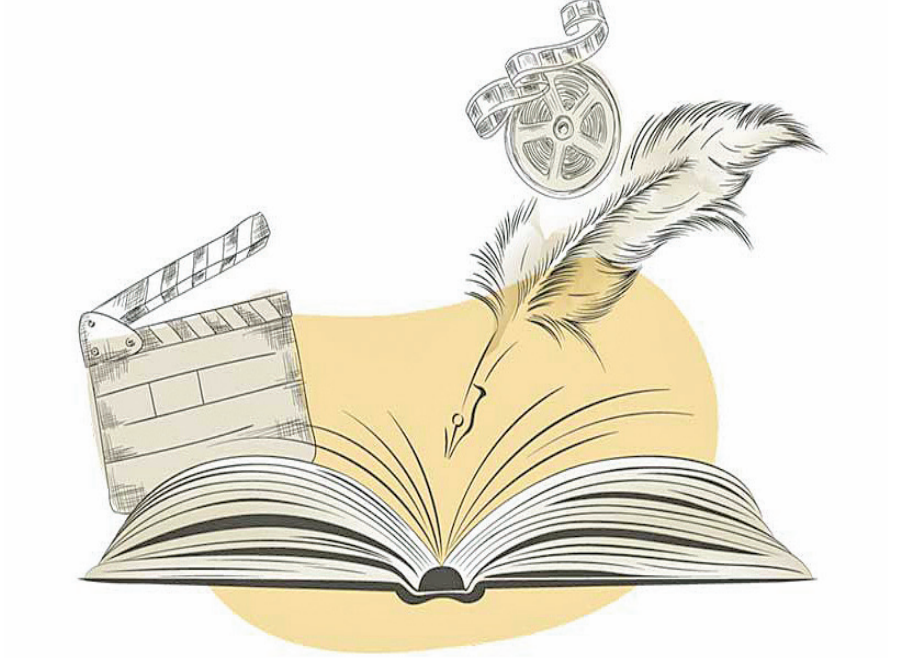
آیین بزرگداشت علینقی وزیری، پدر موسیقی نوین ایران جمعه ۲۹ دی‌ماه، ساعت ۱۸ در سالن آمفی تئاتر فرهنگسرای اندیشه برگزار می‌شود. این مراسم با حضور نادر مشایخی، میلاد کبابی، علیرضا میرعلیقینی و بهنام موحدان، از موسیقیدانان و پژوهشگران موسیقی همراه است که پیرامون جایگاه، اندیشه، آثار و خدمات فرهنگی و علمی و اجتماعی علینقی وزیری، سخنرانی خواهند کرد. بخش گوشه‌هایی از مستند کلنل به کارگردانی و تهیه‌کنندگی بهنام موحدان نیز از دیگر برنامه‌های مراسم بزرگداشت پدر موسیقی نوین ایران است. / **روابط عمومی**

باید برنامه‌هایی که داریم در طول یکدیگر باشد و حاکمیت در طول ۱۰ سال آتی مشخص کند به کجا باید برسیم. شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌تواند در این راستا اقدام کند تا دولت‌ها مکلف باشند براساس این سیاست کلان برنامه‌ها را جلو ببرند. به عنوان نمونه باید مشخص کنیم سالت‌ها چه تعداد سالن سینمایی ساخته و تولیدات سینمایی ایران چه عددی براساس ژانر و گونه باشد، در عرصه بین‌المللی چگونه مشارکت کنیم و در جشنواره‌ها چگونه حضور یابیم. مشخص شدن این مباحث به سینمای ایران کمک می‌کند و این مسیر از رهگذر پژوهش حاصل می‌شود. «آشنا تأکید کرد: «پژوهش می‌تواند کمک کند سیاست‌گذاری یک دهه یا دو دهه به ثمر برسد؛ سپس باید بررسی کرد که چه درصدی از این برنامه‌ها موفق بوده است که این اتفاق کار برنامه‌ها داشته است. این برنامه‌ها جایش در سیاست‌گذاری دولت‌ها خالی است و باید فکری برای آن کنیم.»

کمتر به سراغ پژوهش می‌روند. «آشنا اضافه کرد: «جایزه پژوهش سال سینمای ایران این توجه را به وجود می‌آورد که بین سه رکن اصلی این حوزه، ارتباط برقرار شده و فعالیت‌ها دیده شود. سازمان سینمایی تلاش می‌کند از سیاست‌های کاربردی نهایت بهره‌برداری را داشته باشد و آن را در بخش‌های داخلی، بین‌المللی، تولید، زیرساخت و استان‌ها به کار ببرد اما این اتفاق باید نظام‌مند و تحت‌سند سینمای ایران تنظیم شود تا یکپارچگی را داشته باشد و آثار و برکات این اقدام دیده شود. «معاون توسعه فناوری و مطالعات سازمان سینمایی بیان کرد: «سینمای ایران نیازمند برنامه بلندمدت است که همه دولت‌ها مکلف به اجرای آن باشند تا به افق روشنی برسیم. این نعمت روشن جز مسیر پژوهش محقق نمی‌شود و این مسیر مشخص می‌کند در طول ۲ دهه آتی سینمای ایران باید به کجا برسد.»

او ادامه داد: «اینکه هر دولتی متناسب با سلاقی خود برنامه‌ای بدهد، موجب می‌شود برنامه‌ها در طول هم نباشد.

حال انجام است. نقش رایزن‌ها، کمیاب‌ها، زبان بین‌المللی فیلم‌ها و شاخص‌های جهانی آثار سینمایی از جمله دیگر مواردی است که در مسائل پژوهشی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. ما فیلم‌های بسیاری داریم که در جغرافیای خودمان معنا و مفهوم دارد اما در دیگر کشورهای دنیا مفهومی ندارد و در این باره پژوهش‌هایی داشته‌ایم.» او افزود: «در بحث زیرساختی، تحلیل‌های دقیقی در ایران و جهان داشتیم و این پژوهش‌ها شده و کاربردی‌تر از این پژوهش نداریم. در بخش تحلیل حوزه‌های اجتماعی و آثار تولید شده نیز پژوهش‌های بسیاری داشتیم. ما با تمام دانشگاه‌ها فعال در حوزه پژوهش فارغ از فراخوان مکاتبه کردیم و جایزه پژوهش حاصل این توجه است. باید رابطه بین مدیریت، دانشگاهیان و اهالی سینما را ایجاد کنیم و به این مهم توجه بیش از پیش داشته باشیم.» دبیر ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران که هفته گذشته به کار خود خاتمه داد، با اشاره به اهمیت برگزاری این جایزه در تولیدات سینمایی، گفت: «جایزه پژوهش سال سینمای ایران از فعالیت‌های معتبر سازمان سینمایی است و محققان، دانشجویان و نویسندگان کشور را درگیر می‌کند. برای جریان پژوهش در طول سال با پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها ارتباط خوبی داریم و براساس مکاتبات، برای تعیین اولویت‌ها نظرخواهی می‌کنیم. تلاش ما بر این است بتوانیم با ارتباط منطقی بین محققان، سیاست‌گذاران و کنشگران بتوانیم نتایج دلخواه را رقم بزنیم. البته این ارتباط هنوز به طور منطقی برقرار نیست؛ به عبارتی فیلمنامه نویسان، کارگردانان و تهیه‌کنندگان با جامعه علمی کمتر ارتباط دارند و سیاست‌گذاران نیز برای سیاست‌گذاری

در گفت‌وگو «ایران» با دبیر ششمین جایزه پژوهش سال سینما مطرح شد

پژوهش راه پیشرفت سینمای ایران

سینما

فراموش کنیم. سازمان سینمایی در حوزه پژوهش تمام‌اتمام خود را داشته، رئیس سازمان نیز اهتمام جدی دارد و هر هفته جلساتی را درباره به کار بستن پژوهش‌ها داریم. امروز در بسیاری از حوزه‌های زیرساختی و اندیشه‌ای، به معاون توسعه فناوری و مطالعات سینمایی مأموریت داده می‌شود که این امور را به سرانجام برساند. «او ادامه داد: «امروز ما به سمت نوشتار سینمای ملی سینمای ایران، اساسنامه پویانمایی و تدوین آیین‌نامه‌های الزام شده از سوی قانون و به روزرسانی آنها رفتیم که جزو مأموریت‌های ماست. در حوزه پژوهش جدی هستیم و

ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران، چندی پیش به دبیری دکتر قادر آشنا به کار خود پایان داد. قادر آشنا، معاون توسعه فناوری و مطالعات سازمان سینمایی و دبیر ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران درباره لزوم برگزاری این رویداد به «ایران» گفت: «وظیفه ما این است که شرایط را برای پژوهشگران فراهم کنیم تا کار پژوهشی کنند، چالش‌ها را ببینند و با اعلان فراخوان، فضای همکاری آنان را

دبیر ششمین جایزه پژوهش سال سینمای ایران که هفته گذشته به کار خود خاتمه داد، با اشاره به اهمیت برگزاری این جایزه در تولیدات سینمایی، گفت: «جایزه پژوهش سال سینمای ایران از فعالیت‌های معتبر سازمان سینمایی است و محققان، دانشجویان و نویسندگان کشور را درگیر می‌کند. برای جریان پژوهش در طول سال با پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها ارتباط خوبی داریم و براساس مکاتبات، برای تعیین اولویت‌ها نظرخواهی می‌کنیم. تلاش ما بر این است با ارتباط منطقی بین محققان، سیاست‌گذاران و کنشگران بتوانیم نتایج دلخواه را رقم بزنیم. البته این ارتباط هنوز به طور منطقی برقرار نیست؛ به عبارتی فیلمنامه نویسان، کارگردانان و تهیه‌کنندگان با جامعه علمی کمتر ارتباط دارند و سیاست‌گذاران نیز برای سیاست‌گذاری کمتر به سراغ پژوهش می‌روند.»

برش